

Undervisernoter:

Konflikthåndtering og forebyggelse på institutioner – Forebyggelse

Voksenansvar for anbragte børn og unge

Konflikthåndtering og forebyggelse på institutioner - Forebyggelse

Målgrupper:

- Private opholdssteder
- Alle døgninstitutioner

Undervisernoterne består af to dele:

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte slides til undervisningen

Del 1: Baggrund til underviseren

Overskrift	Noter
Dette moduls indhold:	Dette modul indeholder: <ul style="list-style-type: none">• Omsorg og magt• Kultur og rammer• Husorden og værdigrundlag
Varighed:	Hvis hele modulet gennemføres som foreslået, vil der skulle sættes ca. 3½ timer af til undervisningen, eksklusiv pauser.
Målgruppe:	Materialet er målrettet til undervisning af ledere og medarbejdere i private opholdssteder og på alle typer af døgninstitutioner, dvs. almindelige åbne døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på åbne døgninstitutioner, delvis lukkede døgninstitutioner samt åbne, sikrede og særlig sikrede afdelinger på sikrede institutioner.
Anvendelse:	Materialet består af flere moduler med tilhørende undervisernoter. I alle moduler er der fokus på at forebygge og håndtere magtanvendelse i praksis. Materialet kan anvendes som en del af en kursusdag eller tilrettelægges som et selvstændigt undervisningsforløb, fx. ved temadage, personalemøder eller lig-

	<p>nende. På Socialstyrelsen hjemmeside findes forslag til sammensætning af kursusdage.</p> <p>Hvert modul foreligger i to udgaver, en låst PDF-fil og en Power Point udgave, der er redigerbar. Herved kan materialet tilpasses den pågældende deltagerkreds. Eksempelvis er der forslag til øvelser, disse kan udelades, hvis underviser vurderer, at det ikke er relevant for deltagerkredsen. Hvis underviser vurderer, at der er et behov for at gå i dybden med udvalgte øvelser eller emner, er dette også muligt. Det er ligeledes muligt at tilpasse materialet til den målgruppe deltagerne arbejder med, eksempelvis i forhold til målgruppens alder.</p>
Generel forberedelse:	<p>Det anbefales, at underviser forbereder sig ved brug af lovtæst, bekendtgørelse og vejledning. Derudover findes supplerende informationsmateriale på Socialstyrelsens hjemmeside, herunder casemateriale og dilemmafilm.</p>
Supplerende materiale, der kan anvendes i undervisningen	<p>Der er ingen forslag til supplerende materiale i dette modul.</p>
Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge	<p>I juni 2013 nedsatte den daværende regering Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder en analyse af udfordringerne ved det daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende hjemmelsgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart. Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet samt børneorganisationer samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som formand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertergrupper.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selvstændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børn og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind overfor anbragte børn og unge, herunder muligheden for afværgehjælp og undersøgelse af et barn eller en ung person på sikrede døgninstitutioner. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børn og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.</p>

Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet. Aftalen lægger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar for anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.

Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.

Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.

Del 2: Noter til PowerPoint

Dias 2:

<p>Formål</p> <ul style="list-style-type: none">• At fagpersoner får kendskab til, hvordan fokus på dialog, kultur og rammer kan forebygge brugen af magtanvendelse <p>Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 2</p>

	Noter: Formål
Dias 2	Gennemgå dias, og præsentér formålet med undervisningen.

Dias 3:

<p>Indhold</p> <p>Dette modul indeholder:</p> <ul style="list-style-type: none">• Omsorg og magt• Kultur og rammer• Husorden og værdigrundlag <p>De andre moduler indeholder blandt andet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Konfliktåndtering• Indberetninger• Lovfortolkning• Konfliktåndtering- og forebyggelse <p>Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse</p> <p>3</p>

Dias 3	<p>Noter: Indhold</p> <p>Gennemgå dias. De andre moduler kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside sammen med film- og casemateriale.</p>
--------	--

Dias 4:

Hvordan lærer vi af magtanvendelser?

Dias 4	<p>Noter: Hvordan lærer vi af magtanvendelser?</p> <p>Generel intro: Dette modul omhandler forebyggelsen af konflikter og magtanvendelser bl.a. ved brug af tydelige arbejdsgange, konfliktløsningsredskaber og præsentation af konkrete tilgange og metoder.</p> <p>Der præsenteres metoder og tilgange, som er til <i>inspiration</i> i hverdagen. Brug af metoderne kræver yderligere viden, men præsentér dem som inspirationsmateriale.</p> <p>Der er yderligere to moduler, der handler om identifikation og håndtering. Disse moduler findes på Socialstyrelsens hjemmeside.</p>
--------	--

Dias 5:

Hvordan lærer vi af magtanvendelser?

Det er en forpligtelse, at anbringelsesstedet følger op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forebyggelse af lignende situationer.

Dette kan gøres ved at have fokus på tre temaer:

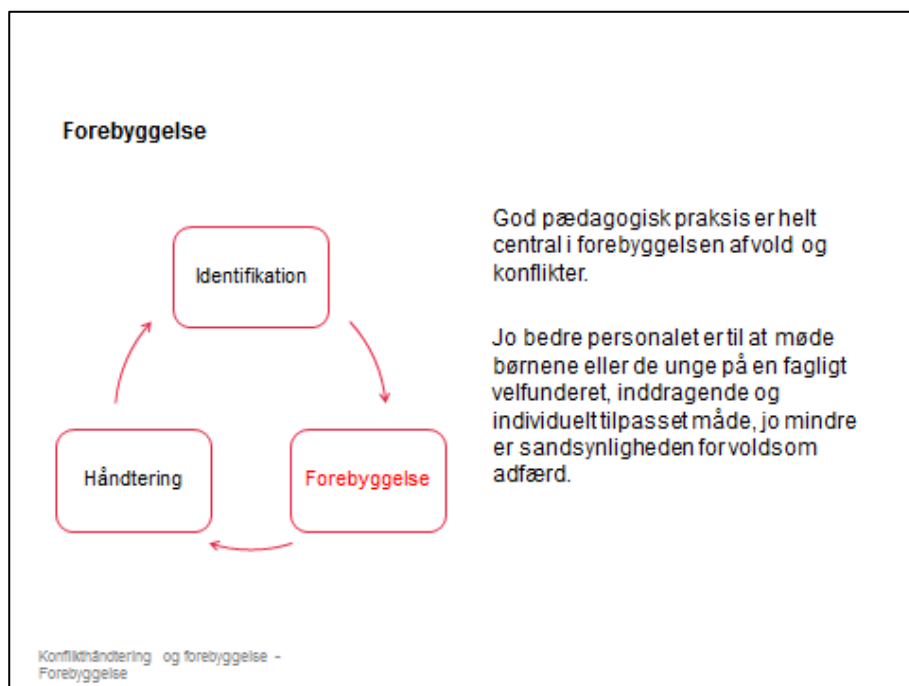
```
graph TD; A[Identifikation  
Viden om risiko,  
konflikter og  
magtanvendelser] --> B[Håndtering  
Viden om  
arbejdsgange,  
procedurer, tilgange  
og metoder]; A --> C[Forebyggelse  
Viden om  
forebyggende tiltag]; B --> C;
```

Konflikt håndtering og forebyggelse - Forebyggelse

5

	Noter: Hvordan lærer vi af magtanvendelser?
Dias 5	<p>Gennemgå dias og figuren.</p> <p>Alle på arbejdspladsen spiller en rolle i forhold til identifikation, forebyggelse og håndtering af konflikter og magtanvendelser på anbringelsesstedet.</p> <p>På næste dias præsenteres indholdet nærmere.</p>

Dias 6:

	Noter: Forebyggelse
Dias 6	Arbejdet med at forebygge konflikter og magtanvendelser bør være en fælles opgave på arbejdspladsen. Den bedste effekt opnås, når der sættes ind med flere tiltag på én gang, herunder blandt andet viden om omsorg kontra magt, kulturens betydning for indsatsen, etik og værdier i arbejdet.

Dias 7:

Dias 7	<p>Noter: Omsorg og magt</p> <p>Generel intro: De følgende dias omhandler omsorg og magt i den pædagogiske tilgang. Modulet indeholder flere refleksionsøvelser, som har til hensigt at få deltagerne til at reflektere over deres egen praksis, og hvordan den bliver påvirket af forskellige aspekter.</p>
--------	---

Dias 8:

Magtanvendelser

Hvad er magtanvendelse eller indgreb i selvbestemmelsesretten m.v.?

Eksempelvis:

- Fysisk fastholdelse
- Frihedsberøvelse
- Tilbageholdelse af ejendele
- Kontrol af breve eller sms'er
- Undersøgelse afværelse
- Personundersøgelse
- Elektronisk overvågning

Konfliktåndtering og forebyggelse -
Forebyggelse

8

Noter: **Magtanvendelser**

Dias 8

Gennemgå dias og de forskellige former for indgreb.

Magtanvendelser foregår ofte i forbindelse med:

Personlig hygiejne, toiletbesøg, af- og påklædning, ernæring, korrigerende af uacceptabel adfærd og orienteringsevne.

Nedenstående er eksempler på handlinger, hvor der ikke nødvendigvis er fysisk magt involveret, men derfor er handlingerne stadig ikke tilladte:

- *Der må ikke gøres indgreb i lomme penge*
- *Personalet må ikke tage en mobiltelefon*
- *Personalet må ikke med tvang sætte et barn eller en ung i en sofa for at reflektere over sine gerninger*
- *Unge, der nægter rusmiddeltest, må ikke straffes, fordi de nægter, og nægtelsen må ikke betragtes som et positivt resultat af testen*

Dias 9:

Magtanvendelser

Hvis der foretages en magtanvendelse, gælder altid:

- Må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand
- Skal have hjemmel
- Skal stå i rimeligt forhold til formålet (Proportionalitet)
- Skal begrænses til det absolut nødvendige
- Afstraffelse er forbudt
- Ydmygende, hånende og anden nedværdigende behandling er forbudt

Noter: **Magtanvendelser**

Dias 9

Gennemgå dias.

Det er afgørende at personalet ved, at magtanvendelser aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand, og at ethvert indgreb skal have hjemmel til at blive udført.

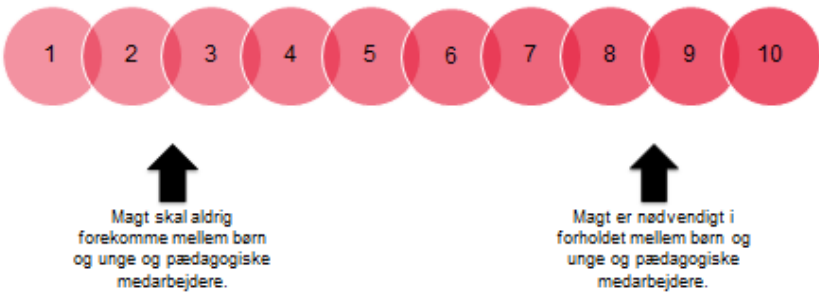
En magtanvendelse skal ligeledes altid begrænses til det absolut nødvendige, og det skal stå rimeligt forhold til formålet (Proportionalitet).

Afstraffelse er forbudt og ydmygende, hånende og anden nedværdigende behandling er altid forbudt.

Dias 10:

Øvelse:

Hvor vil du placere dig selv på skalaen?

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse

10

	Noter: Øvelse:
Dias 10	<p>Gennemgå dias, og præsentér øvelsen.</p> <p>Deltagerne skal reflektere for dem selv. Det er ikke nødvendigt at dele resultatet.</p> <p>Formålet med denne øvelse er at give et generelt indtryk af, at der er en forskel i forståelsen af magtanvendelse, og hvor stor spændvidden er afhængig af arbejdsplads og faglighed.</p> <p>Øvelsen handler om at betragte forskelligheden og nærme sig en fælles praksis.</p>

Dias 11:

<p>Omsorg</p> <p>Hvad er omsorg?</p> <ul style="list-style-type: none">• Omsorg er at bekymre sig om et andet menneske• Omsorg er at sørge for et menneske, som ikke kan tage vare på sig selv <p>Konfliktløsning og forebyggelse - Forebyggelse 11</p>
--

	Noter: Omsorg
Dias 11	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Omsorgspligten er grundlaget for at yde den nødvendige pleje, omsorg og socialpædagogiske indsats over for personer, der mangler forståelse for, hvad et samtykke indebærer, og omsorgspligtens omfang og indhold for den enkelte bygger på en afvejning af hensynene til den enkeltes selvbestemmelse, sociale tryghed og værdighed.</p> <p>Er man efter et konkret vurdering af barnets eller den unges behov nået til den konklusion, at hensynet til at undgå personskade eller sikring af den enkeltes almene tilstand nødvendiggør, at omsorgen må gennemføres med magt, skal hjemlen til magtanvendelse findes i Lov om Voksenansvar.</p>

Dias 12:

Pligten til at yde omsorg og tryghed over for (bl.a.) anbragte børn og unge

Det fremgår af servicelovens § 46, at:

- Barnet eller den unge skal sikres kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk
- Barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk skal sikres
- Omsorgen skal understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse
- Omsorgen skal fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel
- Omsorgen skal forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv

Konfliktåndtering og forebyggelse -
Forebyggelse

12

Noter: Pligten til at yde omsorg og tryghed over for (bl.a.) anbragte børn og unge

Dias 12

Gennemgå dias, der omhandler pligten til at yde omsorg.

Derudover skal anbragte børn og unge lære helt almindelige normer og regler for samvær med andre mennesker og for deres samspil med det omkringliggende samfund, herunder dets institutioner, organisationer, arbejdspladser og myndigheder.

I praksis er det personalet på anbringelsesstederne, der skal sikre barnet eller den unge den nødvendige omsorg og tryghed, og som drager omsorg for barnets eller den unges behov, opdragelse og udvikling, jf. servicelovens § 55. Det er vigtigt, at barnet eller den unge sikres et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne.

Dias 13:

Omsorg og magt

- Grænsen mellem magt og omsorg kan være flydende
- Omsorgspligt må ikke føre til omsorgstvang
- Omsorgspligten skal efterleves med respekt for barnet eller den unge og må ikke betyde, at barnet eller den unge tvinges til mere, end det har behov for eller ønsker
- En beslutning om en magtanvendelse skal altid bero på en faglig vurdering af barnets behov og proportionalitetsprincippet

Drøft:
Hvordan håndteres det vilkår, at der sættes udviklingsmål for anbragte børn og unge, der endnu ikke har egne mål, men som har egne intentioner?

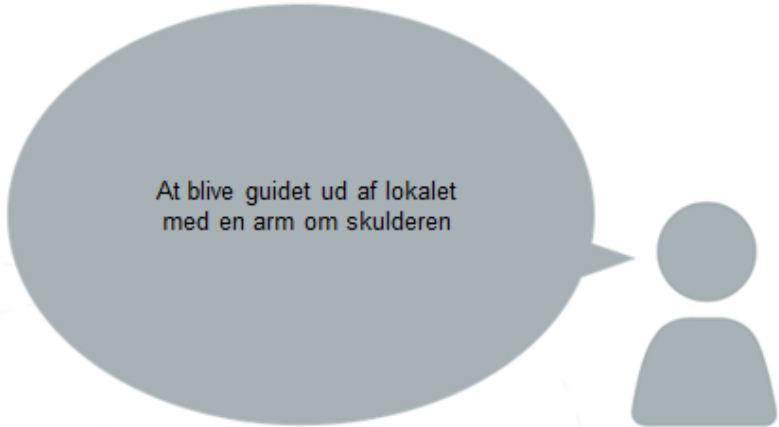

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse

	Noter: Omsorg og magt
Dias 13	<p>Gennemgå dias, og start en drøftelse:</p> <p>Hvordan håndterer man, at børnene og de unge selv vil nogle ting og har ønsker for fremtiden, men det er ikke altid noget, der leder til at opfylde målene i loven, den fagpersonens mål eller forældrenes mål?</p> <p>Omsorgstvang er at yde en hjælp/indsats, der krænker barnets eller den unges grundlæggende rettigheder – eksempelvis ved at gennemføre en magtanvendelse på et forkert grundlag. Proportionalitetsprincippet – mindst mulige indgreb skal altid vælges, og målet skal stå i overensstemmelse med midlet.</p>

Dias 14:

Øvelse

At blive guidet ud af lokalet
med en arm om skulderen

Konflikthåndtering og forebyggelse -
Forebyggelse

14

	Noter: Øvelse
Dias 14	<p>Gennemfør øvelsen som beskrevet herunder. Brug en deltager til at hjælpe med at vise fysisk guidning/fysisk magtanvendelse.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Før vedkommende ud af lokalet med en fast arm om skulderen. <i>Diskuter – er det magt? Hvorfor/hvorfor ikke?</i>2. Lav øvelsen igen, og bed vedkommende modsætte sig, men før alligevel personen ud. <i>Diskuter – hvad er forskellen? Hvor er grænsen?</i>3. <p>Fysisk guidning er tilladt, så længe der ikke gøres modstand og fx af hensyn til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet. I tilfælde, hvor barnet eller den unge generer eller udøver chikane over for andre, skal der ikke indberettes.</p> <p>Fysisk magtanvendelse er kun tilladt, hvis barnet eller den unge er ved at gøre skade på sig selv eller andre. Fysisk magtanvendelse skal altid indberettes.</p> <p>Medarbejderen ved som regel godt selv, hvornår der bruges magt. Hvis der er den mindste tvivl, så overvej – er det magt?</p>

Dias 15:

Magtanvendelse er **aldrig
et pædagogisk redskab**

Konfliktåndtering og forebyggelse -
Forebyggelse 15

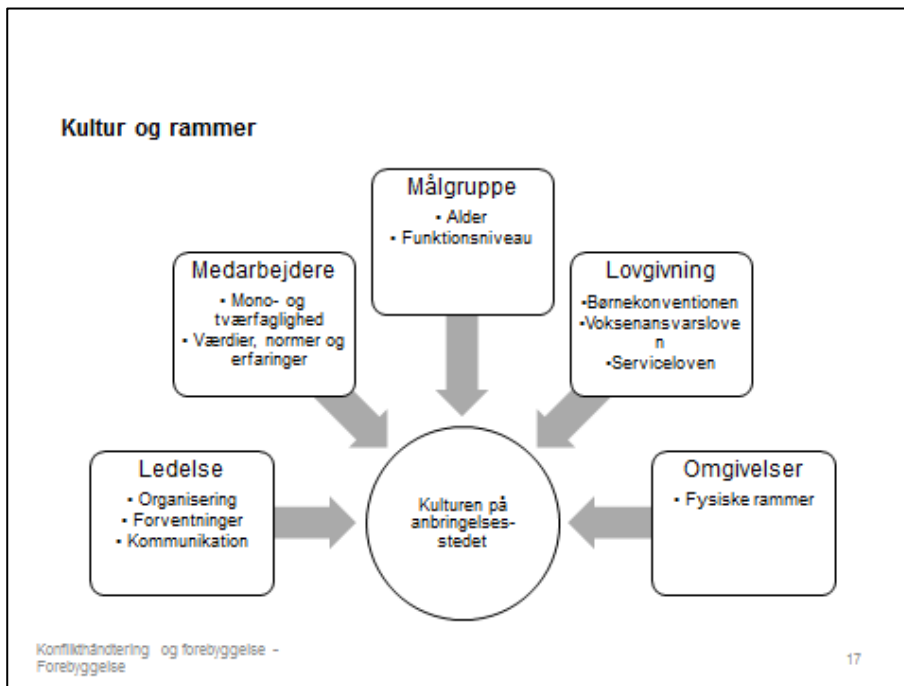
	Noter: Magtanvendelse er aldrig et pædagogisk redskab
Dias 15	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Det er ikke sandsynligt og ej heller en pædagogisk hensigt, at et barn eller en ung kan lære noget af en magtanvendelse.</p> <p>Personalet kan lære af situationen, men barnet eller den unge skal aldrig lære igennem brug af magtanvendelser.</p>

Dias 16:

	Noter: Kultur og rammer
Dias 16	Generel intro: De kommende dias handler om kulturens betydning for forebyggelse af magt – herunder organisering, sprogbrug og etik.

Dias 17:

Noter: **Kultur og rammer**

Dias 17

Gennemgå dias og figuren.

Mange faktorer spiller ind på kulturen i en organisation. I figuren nævnes eksempler på faktorer, der påvirker kulturen.

Dias 18:

Kulturens betydning for den faglige tilgang

Kulturen på et anbringelsessted har betydning for den faglige tilgang og kan komme til udtryk som eksplicite og implicite adfærdsnormer.

Eksplicite adfærdsnormer:

- Organisering af hverdagen – en "vi-plejer-at-gøre"-kultur
- Sprogbrug og kommunikationsformer – hvordan ledelse, medarbejdere og børn eller unge taler til og om hinanden
- Husordner – fælles regler om hvad man må og ikke må

Implicite adfærdsnormer:

- Holdninger og værdier – sætter grænser for acceptabel og uacceptabel adfærd
- Menneskesyn – hvordan opfatter vi vores målgruppe?

Noter: Kulturens betydning for den faglige tilgang

Dias 18

Gennemgå dias.

Hvis grænserne er flydende, og man i personalegruppen ikke udviser den samme holdning hertil, kan det være vanskeligt for barnet eller den unge at finde grænsen mellem acceptabel og uacceptabel adfærd. En åben dialog om grænsen mellem acceptabel og uacceptabel adfærd er med til at fastholde en kultur, som forebygger uacceptabel adfærd. Samtidig understøtter dialogen, at personalet ikke kommer til at overskride grænser i forhold til barnet eller den unge, der har brug for vejledning og støtte, og at personalets egne grænser og normer samtidig respekteres.

Alle medarbejdere, men ledelsen især, har et ansvar for at udvikle og fastholde en kultur med fokus på faglighed og etik.

Dias 19:

Personlige holdninger og professionel etik

En forudsætning for at yde en professionel indsats er, at man skærper sin bevidsthed om egne normer, holdninger og grænser, så de ikke bliver styrende for det professionelle arbejde.

Fagpersoner skal kunne skelne mellem:

- Personlige holdninger – egne normer og værdier for, hvad der er rigtigt og forkert
- Professionel etik, hvor det er faglige værdier, som ligger til grund for vurderingen af, hvad der er rigtigt og forkert

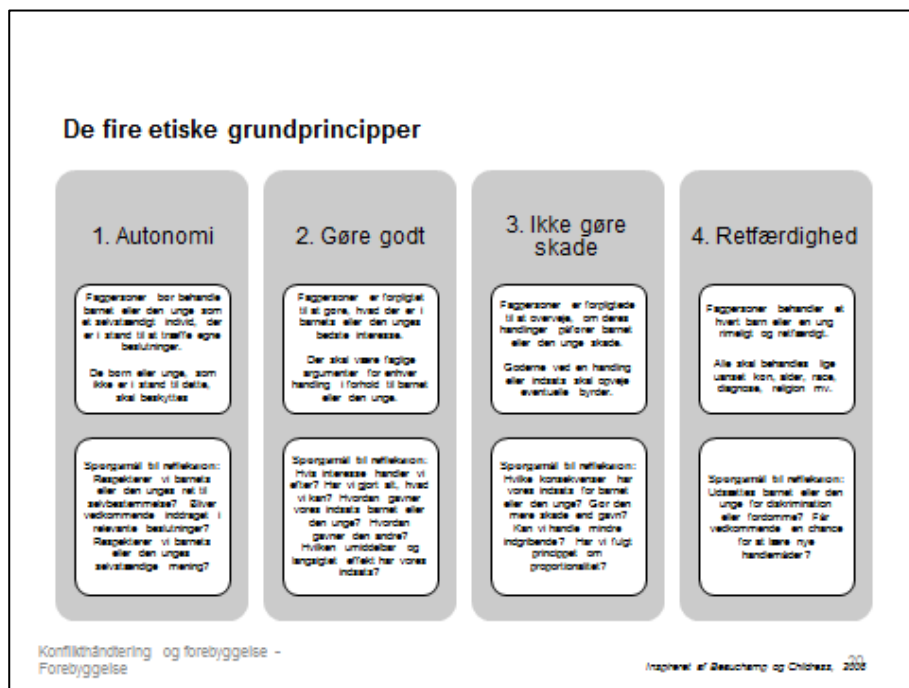
Husted, 2015

"Det er nødvendigt, at der hele tiden stilles spørgsmål ved, hvordan magten håndteres i det pædagogiske døgnarbejde, og om anvendelse af magt i dagligdagen begrundes i udviklings- og opdragelsesarbejde (...)"
Jensen, 2010

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse

	Noter: Personlige holdninger og professionel etik
Dias 19	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Citat fra Peter Jensen, "Magten i det praktiske pædagogiske døgnarbejde med børn og unge", Socialpædagogen nr. 2, 2010:</p> <p>Der er altid magt til stede i den socialpædagogiske praksis på anbringelsessteder. Det anbragte barn eller unge er underlagt en række forhold, som det i vid udtrækning ikke har indflydelse på. Magten viser sig på forskellige niveauer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Der er delegeret magt fra anbringelsessystemet til institutionen og pædagogen i forhold til at varetage opdragelse og omsorgen for barnet• Der er tale om et asymmetrisk magtforhold, hvor pædagogens muligheder for at påvirke barnet er langt større end omvendt. Sempelthen på grund af forskel i alder, uddannelse, status osv.• Institutionen og pædagogen har magten til at tillade, belønne, irettesætte, skælde ud samt at definere, hvad der er rigtigt og forkert <p>Magten er et vilkår og skal bruges produktivt. Den må ikke føre til overgreb på de anbragte børn eller unge. Der er derfor en stor opgave i at italesætte situationer, hvor en kollega eller leder har været vidne til noget, de mener er en overtrædelse af grænsen mellem omsorg og magt.</p>

Dias 20:

Noter: De fire etiske grundprincipper

Dias 20

Gennemgå dias og figuren, der illustrerer "De fire etiske principper" (Beauchamp og Childress, 2008).

De fire principper kan med fordel anvendes som et redskab til at reflektere over de etiske aspekter og dilemmaer, der opstår i det daglige pædagogiske arbejde.

I boksen præsenteres de fire principper sammen med spørgsmål, som kan inspirere i en faglig og etisk diskussion.

På næste dias vises en dilemmafilm, og derefter vises de fire etiske principper igen. Denne gang med relation til filmen.

Dias 21:

Personlige holdninger og professionel etik

Film om [Tobias på 9 år og påklædning](#) inden tur ud af huset

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 21

	Noter: Personlige holdninger og professionel etik
Dias 21	<p>Vis filmen om Tobias.</p> <p>Bed deltagerne om at have de fire grundprincipper i tankerne. Der kan også vælges en anden film, hvis ovenstående ikke passer til deltagerkredsen. Eksempelvis, hvis deltagerne arbejder med anbragte unge, kan spørgsmålene ændres til en af de andre dilemmafilm. Husk da også at ændre spørgsmål på næste dias.</p> <p>På næste dias drøftes filmen ud fra de fire principper.</p>

Dias 22:

De fire etiske grundprincipper og Tobias

1. Autonomi	2. Gøre godt	3. Ikke gøre skade	4. Retfærdighed
<p>Fagpersoner bør behandle barnet eller den unge som et selvstændigt individ, der er i stand til at træffe egne beslutninger. De børn eller unge, som ikke er i stand til dette, skal beskyttes.</p>	<p>Fagpersoner er forpligtede til at gøre, hvad der er i barnets eller den unges bedste interesse. De skal være faglige argumenter for enhver handling i forhold til barnet eller den unge.</p>	<p>Fagpersoner er forpligtede til at overveje, om deres handlinger påfører barnet eller den unge skade. Godene ved en handling eller indsats skal opveje eventuelle byrder.</p>	<p>Fagpersoner behandler et hvert barn eller en ung rimeligt og retfærdigt. Alle skal behandles lige uanset køn, alder, race, diagnose, religion m.v.</p>
<p>Sporgermål til refleksion: Respektlærer pædagogen Tobias ret til selvbestemmelse? Og/eller Tobias inddraget i relevante beslutninger? Respektlærer Tobias selvstændige mening?</p>	<p>Sporgermål til refleksion: Hvis interesse handler pædagogen efter? Har pædagogen gjort alt, hvad hun kan? Hvordan gavner pædagogens indsats Tobias? Hvordan gavner den de andre børn? Hvilken umiddelbar og langsigtede effekt har indsatsen?</p>	<p>Sporgermål til refleksion: Hvilke konsekvenser har indsatsen for Tobias? Gør den mere skade end gavn? Kan der handles mindre skadeligt? Er princippet om proportionalitet fulgt?</p>	<p>Sporgermål til refleksion: Udsættes Tobias for diskrimination eller fordomme? Får Tobias en chance for at lære nye handlemåder?</p>

Konflikt håndtering og forebyggelse - Forebyggelse
Inspireret af Beauchamp og Childress, 2008

	<p>Noter: De fire etiske grundprincipper og Tobias</p>
<p>Dias 22</p>	<p>Del deltagerne i fire grupper, og lad dem drøfte et princip hver.</p> <p>Tag en efterfølgende dialog om væsentlige pointer.</p>

Dias 23:

Personlige holdninger og professionel etik

Egne holdninger og normer kan:

- Udgøre en barriere for at anerkende og støtte barnet eller den unge
- Gøre det sværere at arbejde fagligt og etisk forsvarligt
- Være en hindring for at skabe en positiv relation til barnet eller den unge

Ledelsen har ansvar for, at dialog er mulig, og at den prioriteres på eksempelvis personalemøder.

Åbenhed og anerkendelse i personalegruppen muliggør dialog om forskellige holdninger til magtanvendelser.

Husted, 2015

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 23

	Noter: Personlige holdninger og professionel etik
Dias 23	<p>Gennemgå dias om holdninger og normer.</p> <p>Egne holdninger og normer kan påvirke den tilgang en medarbejder har overfor et barn eller en ung.</p> <p>Eksempler, der kan understøtte dias:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Frygt for hvad andre mener er rigtigt eller forkert?</i>• <i>Modstridende holdninger til kost, livssyn, opdragelsesstil</i>• <i>Egne erfaringer og oplevelser</i>

Dias 24:

Sprog og dialog som en del af forebyggelsen

Sprogbruget kan være påvirket af anbringelsesstedets kultur og værdier og kan påvirke mængden af konflikter.

Hvordan taler vi til hinanden?

- Bruges der ironi, øgenavne og drillerier?
- Omtales andre medarbejdere eller uoverensstemmelser foran børnene eller de unge?
- Tales der om konflikter og magtanvendelser foran børnene eller de unge?

Hvordan taler vi til børnene?

- Hvordan er tonelejet, når der tales til børnene? Er det anderledes i konflikter?
- Bruges der ironi, øgenavne og drillerier?

Hvordan taler vi om børnene eller de unge?

- Kompetente/inkompetente, modne/umodne, relevante/irrelevante og ødelagt/uspoleret?
- Italesættelse af udviklingspotentiale

Dias 24	<p>Noter: Sprog og dialog som en del af forebyggelsen</p> <p>Gennemgå dias om sprog og dialog.</p> <p>Personalet har magten til at sætte rammerne for et barn eller en ung persons indflydelse, og de kan (be)dømme, hvad barnet gør og siger som værende kompetent/inkompetent, modent/umodent og relevant/irrelevant.</p> <p>Eksempler, der kan understøtte dias:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Et barn, der er "fortabt" og ødelagt</i>• <i>Et barn, der er blevet anbragt så tidligt, at man stadig kan nå at hjælpe</i>
---------	---

Dias 25:

Børn og unges rettigheder

Forbud mod tortur, nedværdigende, ydmygende og hånende behandling

Det afgørende er ikke altid handlingen eller ordene, men måden og oplevelsen

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 25

	Noter: Børn og unges rettigheder
Dias 25	<p>Gennemgå dias, og spørg deltagerne:</p> <p><i>Hvor mange har oplevet, at en kollega har talt nedværdigende til et barn? Hvor mange har lavet en indberetning på det? Vil man konfrontere en kollega efter en magtanvendelse, som man er uenig i?</i></p> <p>Få personer vil indberette en kollega, selvom de mener, at kollegaen er gået over grænsen. Det handler om kultur på arbejdspladsen, at være en del af fællesskabet og bakke sine kolleger op. Man kan være bange for repressalier, for at blive ekskluderet eller ikke at blive troet på.</p> <p>Som fagperson har man skærpet indberetningspligt – som også gælder overfor kolleger.</p>

Dias 26:

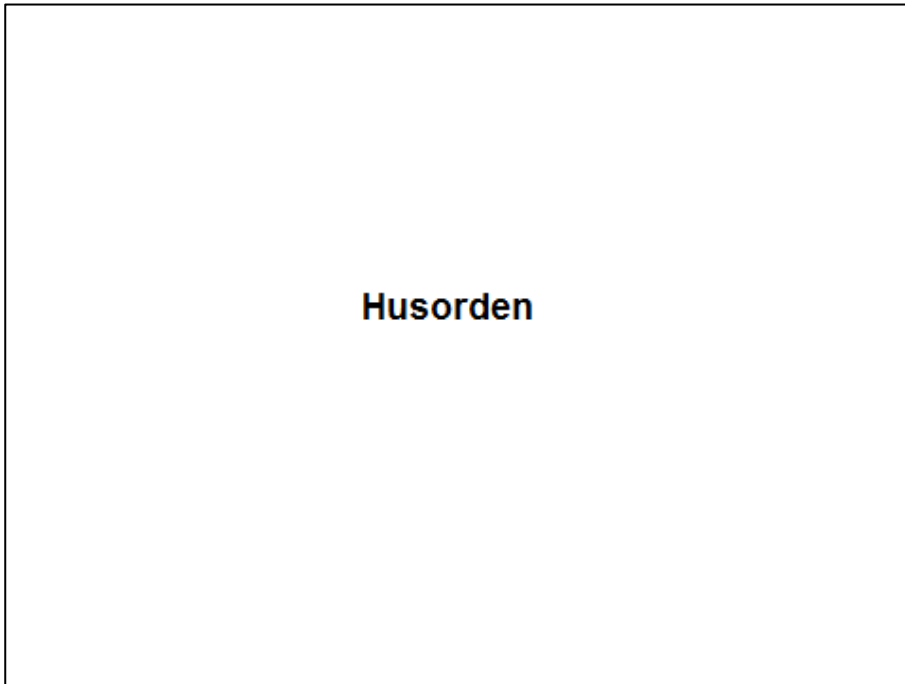
Øvelse om dilemmafilm

[Film om Dan på 15 år og en presset kollega](#)

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 26

	Noter: Øvelse om dilemmafilm
Dias 26	Vis filmen, og start eventuelt en dialog ud fra refleksionsspørgsmål, der findes under filmen på hjemmesiden

Dias 27:

	Noter: Husorden
Dias 27	Generel intro: De følgende dias er en kort introduktion til husorden. Se det separate materiale om husorden for en mere omfattende undervisning inkl. øvelser og inspirationsmateriale.

Dias 28:

Husorden

En husorden kan være en vigtig del af kulturen og rammerne på et anbringelsessted.

Lov om Voksenansvar

- § 4. Lederen af et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i lov om social service, kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen.
Stk. 2. Børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted, som har fastsat en husorden, jf. stk. 1 skal gøres bekendt med denne.

Et vigtigt element for fastsættelse af en husorden er, at den skal være i overensstemmelse med formålet med institutionen.

Noter: **Husorden**

Dias 28

Gennemgå dias og lovbestemmelsen.

Med bestemmelsen, der er ny, lovfæstes adgangen til at fastsætte husordner på anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6.

Paragraffen er en kan-bestemmelse. Det er således op til lederen af den enkelte institution at afgøre, om vedkommende vil benytte sig heraf.

Dias 29:

Husorden - overblik	
En husorden er	En generel forskrift fastsat af en institution, der er gældende for institutionen, og som har til formål at sikre institutionens overordnede funktion. En husorden bør være skriftlig.
En husorden gælder	Som udgangspunkt for alle på institutionen, idet der skal foreligge en saglig grund til at gøre forskel.
En husorden skal	Være kendt af de personer, som er omfattet af fastsatte regler og retningslinjer.
En husordens regler og handlinger må ikke	Indsnævre den personlige frihed eller privatlivets fred uforholdsmæssigt eller på anden måde være byrdefulde.

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 29

Noter: Husorden - overblik	
Dias 29	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Ordensreglerne skal være båret af saglige hensyn. Reglerne må ikke gå videre, end hvad hensynet til institutionens formål og virke tilsiger og må heller ikke udgøre en uforholdsmæssig begrænsning i de anbragte børn og unges rettigheder.</p> <p>Fastsatte husordner skal som udgangspunkt gælde for alle på institutionen, medmindre der er saglige grunde til at gøre forskel. F.eks. kan sengetider afhænge af alder, og der kan tages særlige hensyn til børn og unge med funktionsnedsættelser.</p> <p>Husordner bør være nedskrevne, og de skal, jf. lovens § 4 stk. 2, være kendt af de personer, som forventes at overholde reglerne. De anbragte børn og unge skal derfor gøres bekendt med husorden. Dette kan med fordel ske ved, at husordenen udleveres til barnet eller den unge samt forældremyndighedsindehaverne ved anbringelsens start. Hvis reglerne ændres, bør dette ligeledes kundgøres over for de relevante parter.</p> <p>I forhold til børn og unge med kommunikativ eller kognitiv funktionsnedsættelse skal det sikres, at barnet eller den unge bliver gjort bekendt med reglerne på en for dem enkel, forståelig og tilgængelig måde.</p>

Dias 30:

Indhold i en husorden

En husorden kan f.eks. indeholde regler for:

- Adfærd
- Måltider
- Generelle retningslinjer for brug af elektroniske kommunikationsmidler
- Hvornår man kan have besøg
- Fastsætte rammer for udenforståendes besøg
- Hvornår der skal være ro på værelserne

Ved brud på husordner skal institutionen gå pædagogisk til værks og tale med barnet eller den unge om, hvorfor barnet eller den unge har brudt reglen, og hvordan det kan rettes op.

Noter: Indhold i en husorden

Dias 30

Gennemgå dias.

En husorden kan være et redskab til at lære anbragte børn og unge at begå sig i fælleskabet, og en husorden kan understøtte, at personalet kan varetage deres opgaver bedst muligt. Opstilling af faste og klare rammer kan medvirke til at skabe en forudsigelig hverdag for de anbragte børn og unge, som sikrer deres opvækst, trivsel og udvikling.

En husorden kan f.eks. indeholde regler for:

Måltider, fx hvordan barnet eller den unge skal hjælpe til, rydde op efter sig selv efter morgen- og aftensmad, sætte stolen ind efter maden, først rejse sig fra maden, når alle er færdige med at spise.

Adfærd, fx at tage skoene af indendørs, tale med et sprog, der ikke støder andre eller at gå i bad efter fast tur om morgenen.

Generelle retningslinjer for brug af elektroniske kommunikationsmidler, fx at samtale i mobiltelefon ikke skal foregå i fællesrum, men på børnenes og de unges værelser.

Hvornår man kan have besøg, fx ingen besøg efter kl. 21.

Fastsætte rammer for udenforståendes besøg, herunder for gæsternes ophold og færden på stedet.

Hvornår der skal være ro på værelserne, hvor fx sengetid kan afhænge af alder.

	<p>I forhold til regler om børn og unges adgang til mobiltelefon kan disse fastsættes i forhold til anbringelsesstedets formål. Derudover kan det f.eks. besluttes, at mobiltelefonerne skal afleveres til natten for hermed at sikre, at børnene og de unge får deres nattesøvn. Det kan også af hensyn til fællesskabet være nødvendigt at lave regler om, at al samtale i mobiltelefon ikke må foregå i fællesrum, men derimod skal ske på børnenes og de unges værelser.</p> <p>Anbringelsesstedet kan imidlertid ikke fastsætte regler, der helt afskærer adgangen til mobiltelefon. Det er alene børn og unge-udvalget, der for en bestemt periode kan træffe afgørelse om at afbryde f.eks. mailkorrespondance eller telefonforbindelsen mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge. Politiet kan desuden, af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed, modsætte sig, at et barn eller en ung, anbragt i varetægtssurrogat på en sikret afdeling, fører telefonsamtaler eller kommunikere på anden vis, jf. afsnit 2.4.7., 2.4.8. og 2.4.14.</p>
--	--

Dias 31:

Regler og adfærdsnormer

Regler og adfærdsnormer i en husorden kan være konfliktpunkter i en hverdag. Reglerne handler om nødvendige og begrundede fælles normer for, hvad barnet eller den unge må, kan og skal, når man opholder sig på institutionen.

En konfliktnedtrappende kultur vil have en husorden, der omfatter aspekterne:

- Et sprog- og adfærdskodeks som personalet er enige om
- Rammer og rytmer i hverdagen, som giver forudsigelighed
- Inddragelse af børnene eller de unge i etableringen og justeringen af adfærd/normer/kultur – alt efter deres modenhed, deres behov og deres alder
- Inddrage børnene eller de unge i videst muligt omfang i forhold til behandlingsplanen, så der bliver gennemsigtighed i personalets handlinger
- Forklare hvorfor personalet handler, som de gør

Noter: Regler og adfærdsnormer

Dias 31

Lov om Voksenansvar

§ 4. Lederen af et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i lov om social service, kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen.

Stk. 2. Børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted, som har fastsat en husorden, jf. stk. 1, skal gøres bekendt med denne.

Reglerne er til for at sikre et konstruktivt samspil på institutionen, men tager også sigte på dannelsesaspektet i forhold til, at barnet eller den unge skal kunne fungere i det omgivende samfund. Et sådant regelsæt er udtryk for manifestation af magt, og til tider kan det være et omdrejningspunkt for konflikt.

Et fast regelsæt, der kommunikerer klart, og som er forholdsvist urokkeligt, giver retning for adfærden samt giver mindre anledning til konflikter, simpelthen fordi barnet eller de unge mærker, at institutionen står fast og insisterer på sit regelsæt.

Dias 32:

Summeøvelse

Drøft jeres syn på husordner og regler

- Hvilke regler har du derhjemme, og hvilke regler er der på anbringelsesstedet? Hvordan adskiller de sig fra hinanden?
- Hvilke regler anser du som nødvendige? Hvorfor?
- Overvej, om der er behov for at ændre noget i den eksisterende praksis?
- Hvordan arbejder I videre med dette område?

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse

32

	Noter: Summeøvelse
Dias 32	Gennemgå dias, og start en dialog med deltagerne. Del deltagerne i mindre grupper, og drøft væsentlige pointer i plenum.

Dias 33:

	Noter: Værdigrundlag
Dias 33	Generel intro: Nogle faggrupper har udarbejdet værdigrundlag og etiske principper for deres fag. Derudover vælger mange kommuner og regioner at udarbejde et sæt overordnede værdier. I nogle tilfælde kan det være en god idé at supplere disse med værdier, som kun gælder for eksempelvis en boform, hvor der således kan tages højde for dennes målgruppe og særlige fokusområder.

Dias 34:

Forslag til mulige emner i et lokalt værdigrundlag

Hvad er vores fælles holdninger, værdier og grænser i forhold til børnene og de unge? Har vi en husorden, der er kendt af alle medarbejdere og børn og unge?

? Hvordan sikrer vi, at kulturen og omgangsformerne understøtter barnets eller den unges integritet? Hvordan er vores sprogbrug? Hvordan fastholder vi grænserne for, hvad der er acceptabel/ uacceptabel omgangsform og adfærd i det offentlige rum kontra privatsfæren?

Hvordan giver vi hinanden faglig sparring? Hvordan sikrer vi en løbende faglig refleksion? Hvordan sikrer vi adgang til den nødvendige faglige supervision?

Hvordan håndterer vi situationer, hvor en eller flere i personalegruppen konsekvent, direkte eller indirekte fastholder egne holdninger og tilgange på trods af de fælles værdier og etiske principper?

Konfliktåndtering og forebyggelse - Forebyggelse 34

	Noter: Forslag til mulige emner i et lokalt værdigrundlag
Dias 33	<p>Gennemgå dias, og lad deltagerne drøfte spørgsmålene.</p> <p>En fordel ved at udarbejde et lokalt værdisæt er, at det kan hjælpe til at fastholde og løbende drøfte den professionelle etik i arbejdet. I boksen er der eksempler på emner, som kan indgå, når der skal laves et værdisæt.</p> <p>Findes der allerede et værdigrundlag, kan ovenstående bruges til at evaluere og revurdere det eksisterende grundlag.</p> <p>Spørgsmål til inspiration:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Forholder jeres værdigrundlag sig til spørgsmålene?</i>• <i>Er der behov for at ændre noget i den eksisterende praksis?</i>

Dias 35:

Summe-øvelse

Drøft i små grupper:

Hvilke tanker har oplægget skabt hos jer?

Bør der ændres noget i vores eksisterende praksis?

Hvordan arbejder vi videre med dette område?

Konfliktåndtering og forebyggelse -
Forebyggelse

35

	Noter: Summeøvelse
Dias 33	Afrund undervisningen med en refleksion over oplægget. Vend evt. tilbage til dias 10, og drøft placering på skalaen. Er der nogen, der har flyttet sig?

Dias 36:

Litteratur

- Beauchamp, T. & Childress, J. (2008) *Principles of Biomedical Ethics. 6th Edition* Oxford: Oxford University Press.
- Husted, J. (2015) *Værdier og etik i pædagogers arbejde* Hans Reitzels Forlag
- Jensen, P. (2010) *Magten i det praktiske pædagogiske døgnarbejde med børn og unge*, Socialpædagogen nr. 2, 2010.
- Kayser, S. (2005) *På den anden side – etik, dilemmaer og omsorg*. Ringsted: UFC Handicap.
- Warming, H. (2011) *Børneperspektiver – Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*.